

Озиме жито

- **Значення:** прадавня українська культура, походить з України. Жито - співзвучно з словами жити, життя. Продовольча, кормова, технічна. Хліб ароматний, смачний, корисніший ніж пшеничний. Сприяє виведенню холестерину з організму людини. Борошно є компонентом до пшеничного борошна. Зерно - на корм худобі. Озиме жито дає навесні дуже ранній зелений корм.
- Жито - цінний фітосанітар, очищає ґрунт від шкідливих патогенів, уповільнює поширення нематоди. Є добрим сидеральним добривом.

Історія, поширення

- Жито здавна вирощують на прадавніх українських землях. Площа посіву жита у **світі - 12млн га.** **Виробництво жита в світі - 12-23 млн т.** Найбільше зерна збирають у Росії - 4-7млн, ЄС - 6-10 млн, Білорусь - 1-2млн, Україна - 1,0-1,5 млн т.
- **В Україні** жито вирощують більше у зоні Полісся на бідніших ґрунтах.

Жито в Україні

Роки	Площа, млн га	Урожайність, ц/га	Виробництво, млн т
2005	0,60	17,3	1,0
2007	0,34	16,7	0,56
2008	0,46	22,9	1,05
2009	0,46	20,7	0,95
2010	0,28	16,7	0,46
2011	0,29?	21?	0,60?
2012			

Біологічні особливості

- **Температура:** Морозостійке, холодостійке. У безсніжні зими витримує морози до -25°C , а під снігом до $-35-40^{\circ}\text{C}$. На глибині вузла кущіння - до $-20-22^{\circ}\text{C}$. Насіння проростає при $1-2^{\circ}\text{C}$, а сходи з'являються при $4-5^{\circ}\text{C}$. Відновлює вегетацію уже при $2-3^{\circ}\text{C}$, найшвидше серед зернових. Під час вегетації оптимум $18-20^{\circ}\text{C}$. Високі температури зменшують урожайність.
- **Волога:** менш вимогливе до вологи, ніж пшениця - за рахунок краще розвинутої кореневої системи. Жито легко витримує весняну посуху, зменшує потребу у воді після цвітіння.

Біологічні особливості

- Вимоги до ґрунту: Менш вимогливе до родючості ґрунту, ніж пшениця.

За рахунок сильно розвинутої кореневої системи, жито дає відносно стабільну врожайність на **бідних ґрунтах**. Росте на піщаних, торфових, важких глинистих та інших малопридатних для озимої пшениці ґрунтах. Жито добре витримує підвищену кислотність (**pH<5,5**) і незначну засоленість ґрунту. На бідних ґрунтах урожайніше за пшеницю, на родючих менш урожайне, ніж пшениця.

Сорти

- **Жито озиме:** Інтенсивне 95, Інтенсивне 99, Воля, Київське 93, Боротьба, , Харківське 98, Верхняцьке 94, Хлібне, Синтетик 38, Хасто, Юр'івець.
- **Жито яре** - Веснянка, Тетянка - кормові сорти.

Жито - технологія

- **Попередники**: менш вимогливе, ніж пшениця. б.б. т. зернобобові, просапні, ріпак, льон, люпин, гречка, овес. Серед зернових жито найстійкіше до вирощування в монокультурі.
- **Обробіток ґрунту**: вимоги
 - збирання і відразу мілкий обробіток;
 - доведення ґрунту до посівного стану у технологічному циклі з основним обробітком;
 - через 10-14 днів поверхневим обробітком знищуються пророслі бур'яни і вирівнюється ґрунт; люпин на з. д. приорюють у фазі сизих бобів

Жито - технологія

- Передпосівний обробіток: як у пшениці!
Жито найбільш вимогливе до якості підготовки ґрунту бо має дрібніше зерно і нижчу енергію проростання. Воно вимагає якісного насіннєвого ложа і дуже чутливе до глибокого "вмазування" зерен у вологий ґрунт.
- **Комбіновані багатофункціональні агрегати** для підготовки ґрунту ЛК-4, Компактор, Європак та ін.
- **Ґрунтообробні-посівні агрегати** -досвід Європи і перспектива України.

ЖИТО - ТЕХНОЛОГІЯ

- Підготовка насіння: сортове, кондиційне, маса 1000 насінин
- Протруйники: Корріоліс, Байтан універсал, Вінцит 050, Вітавакс200ФФ, Реал, Фундазол.
- Хвороби: летюча і тверда сажки, кореневі гнилі, снігова пліснява, пліснявіння насіння, септоріоз сходів, плямистості листя
- Мікродобрива: Тенсо коктейль та ін.

Система удобрення

- Винос поживних речовин майже такий як у пшениці. Норми добрив менші, ніж під пшеницю (потужніша коренева система, жито високоросліше).

Норми: після кращих попередників та середній урожайності **N40-60 P40-60 K40-60**; при

інтенсивній технології **N90-160 P90-120 K90-120**

РК - восени **N30-60** - восени на бідних ґрунтах та після гірших попередників; **N30-50**- рано навесні;

N30-60 - на початку виходу в трубку; **N30-40**- у фазі колосіння. Перше підживлення - **нітроамофоска**

(2-5ц/га). Жито вимогливіше за пшеницю до мікроелементів: В, Сu, Zn, Mn, Fe, Мо.

ЖИТО - сівба

- Спосіб сівби- суцільний рядковий (12см,15см) або вузькорядний (7,5см).
- Глибина сівби- оптимум 2-3см. Мілке загортання (<1,5см) спричинює слабший розвиток вузла кущіння. При пересиханні посівного шару ґрунту - 3-5см.
- Норма висіву - щільність колосів - 450-500шт/м² - менше ніж в озимої пшениці. Жито сильно кущиться, тому н.в. нижча ніж у пшениці. На родючих ґрунтах - 2,5-3,5млн/га, на середніх - 3,4- 4,0млн/га, на бідних і дуже бідних - 4,0-5,0млн/га. На 1 га - 100 - 200кг/га.

ЖИТО - сівба

- **Строк сівби** - порівняно з озимою пшеницею, озиме жито сіють на 5 -10 днів раніше. Його обов'язково потрібно посіяти до 30 вересня, а озиму пшеницю - до 10 жовтня.

Оптимальні строки сівби - 10-25 вересня.

Допустимі строки сівби - 1- 30 вересня.

Догляд за посівами

- **Боротьба з бур'янами:** використовуються ті ж препарати, що й на озимій пшениці.
- **Гербіциди:** Агрітокс, Базагран, Банвел, Гранстар, Діален, 2,4Д-амінна сіль, Калібр, Лонтрел, Пріма, Пума супер,
- **Фунгіциди:** Альто супер, Дерозал, Імпакт 25, Тілт, Фундазол, Рекс Дуо
- **Інсектициди:** (злакові мухи, попелиці, шкідлива черепашка, хлібні жуки, совки) - Сумітїон, Бі-58-новий, Децис
- **Збирання** - як пшениця.